

УДК 811.161.2:81'243
В50

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 12 від 23 грудня 2021 р.)

Автори:

Вінтонів Тетяна, доцент кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат філологічних наук, доцент;
Горохова Тетяна, старший викладач кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Масицька Тетяна, професор кафедри української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки, доктор філологічних наук, доцент;
Шитик Людмила, завідувач кафедри українського мовознавства і прикладної лінгвістики Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, доктор філологічних наук, професор.

Вінтонів Т., Горохова Т.

В50 Українська мова як іноземна: культура усного і писемного мовлення : посібник із розвитку зв'язного мовлення для студентів-іноземців, слухачів підготовчого відділення (українська мова). — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. — 132 с.

ISBN

У посібнику представлені тексти країнознавчого, художнього й усно-розмовного характеру із передтекстовими та післятекстовими завданнями для вивчення української мови як іноземної. Для глибшого засвоєння матеріалу з української мови вміщено вправи з граматики, подано ілюстрації та інтерактивні завдання. Посібник одномовний, що дає змогу застосувати його в багатонаціональних групах без мови-посередника.

Для студентів-іноземців, слухачів підготовчих відділень (рівні А2, В1).

УДК 811.161.2:81'243

ISBN

© Т. Вінтонів, Т. Горохова, 2023
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023

<i>Передмова</i>	5
РОЗДІЛ 1. ІСТОРІЯ, ПРИРОДА ТА ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНИ	6
1.1. Символи України	6
1.2. Київ — столиця України	8
1.3. Зелені скарбниці України	12
1.4. Таємничі Карпати	15
1.5. Чорнобиль	17
РОЗДІЛ 2. СВЯТА І ТРАДИЦІЇ УКРАЇНЦІВ	19
2.1. День Святого Миколая	19
2.2. Традиції святкування Різдвяного Святвечора	21
2.3. Святкування Нового року	24
2.4. День сміху	30
2.5. Великодні традиції в Україні та світі	32
2.6. День матері	36
2.7. День вишиванки	39
РОЗДІЛ 3. ГОРДИСТЬ УКРАЇНИ	43
3.1. 22 винаходи українців, які відомі світові	43
3.2. Вернадський Володимир Іванович	50
3.3. Амосов Микола Михайлович	52
3.4. Міжнародний день польоту людини в космос	54
3.5. Василь Сліпак	57
3.6. Його історія надихає людей у всьому світі: Ян Кум	60
РОЗДІЛ 4. УКРАЇНСЬКІ МИТЦІ	62
4.1. Українські художники	62
4.1.1. Катерина Білокур	62
4.1.2. Марія Приймаченко	66
4.1.3. Іван Марчук	70
4.2. Українські співаки	73
4.2.1. Ніна Матвієнко	73
4.2.2. Джамила	76
4.2.3. Квітка Цісик	79

РОЗДІЛ 5. ЛІТЕРАТУРА	81
5.1. Борис Грінченко	81
5.2. Леся Українка	83
5.3. Василь Симоненко	91
5.4. Ліна Костенко	95
5.5. Казки	100
5.5.1. Улюблена казка студентів «Маленький принц» Антуана де Сент-Екзюпері	100
5.5.2. Фольклор. Казка про кохання Дуба та Верби	106
РОЗДІЛ 6. КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	108
6.1. Університет Грінченка	108
6.2. Всесвітній день вишиванки у Київському університеті імені Бориса Грінченка	111
6.3. Подорож іноземців до українського села	114
6.4. Студенти-іноземці в Київському університеті імені Бориса Грінченка	119
<i>Додаток 1. Скоромовки</i>	126
<i>Список використаних джерел</i>	130

Пропонований посібник призначений для іноземних студентів, які навчаються на підготовчому факультеті (рівні А2, В1), а також на I–III курсах. Зміст підручника відповідає вимогам і нормам єдиної типової Навчальної програми з української мови для підготовки іноземних громадян, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

Мета посібника — формування і розвиток у студентів-іноземців рубіжного рівня мовної компетентності у побутовій і навчальній сферах комунікації, закріплення мовленнєвих умінь і навичок, збагачення лексичного запасу, розвиток усного та писемного мовлення, загального володіння українською мовою. Посібник спрямований на виховний аспект занять з української мови, розвиток шанобливого ставлення студентів-іноземців до українського народу, його досягнень у різних сферах культури та науки, драматичних сторінок української історії. Також він допоможе заохотити студентів-іноземців до активного спілкування з українцями та полегшить їхню адаптацію в українському середовищі. Посібник може бути використаний як для навчання в групі, індивідуальної роботи з викладачем, так і в процесі дистанційного навчання.

Структура посібника вмотивована потребами навчального процесу. Запропоновані теми спрямовані на активну комунікацію, збагачення знань іноземних студентів про країну, у якій вони перебувають, спонукають до зацікавлення культурою й історією України, вивчення української мови. Робота з посібником активізуватиме засвоєння і закріплення нової лексики, а відпрацювання граматичних завдань допоможе усунути помилки.

Посібник складається з 6 розділів, кожен з яких поділяється на окремі теми. Для ознайомлення та домашнього читання наведені тексти з художніх творів, країнознавчого характеру, а також про відомих українців, факти та цікаві події, які відбувалися в Україні. Тексти адаптовані для читання та сприйняття студентами-іноземцями. Кожна тема містить:

- текст відповідно до комунікативної мети;
- лексичний матеріал до теми;
- завдання для формування граматичної вправності;
- творчі завдання та для самостійної роботи студентів, що сприятиме розвитку усного і писемного мовлення;
- ілюстрації для візуалізації тем;
- інтерактивні завдання.

Система передтекстових, притекстових, післятекстових завдань допоможе студентам-іноземцям не тільки зрозуміти текст, але й розвинути навички читання, усунути труднощі у засвоєнні дисциплін суспільного циклу.

Опрацювання матеріалів посібника допоможе у подальшому навчанні, здобутті освіти в Україні, написанні курсових, дипломних проєктів чи реалізації інших потреб, пов'язаних із професійною діяльністю, оскільки опанування державної мови України є основною метою студента-іноземця, що забезпечить його комунікативні потреби у різних сферах.

Посібник апробований у навчальній роботі зі студентами-іноземцями підготовчих курсів Київського університету імені Бориса Грінченка, на волонтерських заняттях з особами без українського громадянства.

ІСТОРІЯ, ПРИРОДА ТА ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНИ

1.1. Символи України

☞ **Завдання 1.** Прочитайте текст, запишіть нові слова у словник.

Кожна країна світу неповторна. Вона має назву території та символи, за якими її від-
різняють від інших країн.

Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб Укра-
їни і Державний Гімн України.

Кольори Державного Прапора України — синій і жовтий. Із давніх часів українська
земля була хліборобським краєм. Синє море або небо над золотою нивою — зміст, який
нині вкладають у кольори Державного Прапора України.

Державний Прапор України

Малий Герб України

Головним елементом Державного Герба України є знак Княжої Держави Володимира
Великого. 19 [дев'ятнадцятого] лютого 1992 [тисяча дев'ятсот дев'яносто другого] року
Верховною Радою України ухвалена постанова «Про Державний Герб України», якою
було затверджено «Тризуб як малий Герб України» та відповідно головний елемент ве-
ликого Герба.

Державний Гімн України — один з головних державних символів України поряд
із Прапором і Гербом. Державним Гімном є перший куплет та приспів твору Павла
Чубинського на музику Михайла Вербицького. Офіційно його музичну редакцію ухва-
лила Верховна рада України 15 січня 1992 року [п'ятнадцятого січня тисяча дев'ятсот
дев'яносто другого року].

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Державний Гімн України
у виконанні О. Пономарьова

Конституція України

Основні закони, права та обов'язки громадян України відображені у Конституції України. Конституція забезпечує право кожного громадянина України на життя, освіту, працю та відпочинок.

Адаптовано з підручника «Основи наук», 2005

⇒ **Завдання 2.** Дайте відповіді на запитання.

1. Які державні символи України?
2. Які кольори Державного Прапора України?
3. Коли було затверджено Тризуб як малий Герб України?
4. Хто написав слова і музику Державного Гімну України?
5. Де відображені основні закони, права та обов'язки громадян України?

⇒ **Завдання 3.** Розкажіть про державні символи вашої країни. Намалюйте прапор України і прапор своєї країни.

⇒ **Завдання 4.** Продовжте речення.

1. Державними символами України є _____.
2. Кольори Державного Прапора України — _____.
3. З давніх часів українська земля була _____.
4. Синє море або небо над золотою нивою — _____.
5. Головним елементом Державного Герба України є знак _____.
6. Державний Гімн України — один із головних державних символів України поряд

Говерла — найвища вершина українських Карпат

У Карпатах росте безліч рослин та живуть тварини, які більше ніде не зустрічаються. Тому там створено Карпатський заповідник. У ньому заборонено полювати, рибалити та зривати рослини.

А ще Карпати приховують багато таємниць, зокрема чарівну квітку едельвейс, яка розквітає високо в горах на крутих скелях. За легендою, тим, хто знаходить її, вона приносить щастя. Свої таємниці ма-

ють мінеральні джерела, які дарують людям здоров'я. Сповнені загадковості гірські вершини, які дивляться на прекрасний світ, в якому ми живемо.

Адаптовано з підручника «Основи наук», 2005

Завдання 2. Напишіть відповідь за текстом: правда чи неправда.

№ п/п	Твердження	Правда (Так)	Неправда (Ні)
1	Говерла — найвища гора в Україні	Так	
2	У Карпатах є багато пляжів та спортивних баз		
3	У карпатських лісах ростуть дуби, буки, ялини		
4	У Карпатському заповіднику можна рибалити і зривати рослини		
5	У Карпатах побудовано багато гірськолижних спусків та спортивних баз		
6	Біля джерел з цілющими водами побудовані санаторії		
7	Жителі Карпат займаються вівчарством		
8	Квітка едельвейс не росте в Карпатах		

Завдання 3. Поєднайте іменники з відповідними прикметниками.

Ліс	чиста, прозора
Річка	висока, засніжена
Вода	густий, прадавній
Гора	бурхлива, чиста

Завдання 4. Перегляньте відео. Складіть план переказу.

1. Карпати. Українер. Електронний ресурс: <https://bit.ly/3zRJV4u>
2. Гори України. Електронний ресурс: <https://bit.ly/3zQpLrw>

⇒ **Завдання 2.** Дайте відповіді на запитання.

1. Коли в Україні відзначають Святвечір?
2. Чому в українців є дві дати святкування Різдва?
3. Які головні атрибути Святвечора?
4. Що символізує дідух?
5. Як ще називають Святвечір?
6. Які традиційні страви готують на Святвечір? Скільки страв має бути на столі?
7. Які пісні співають на Різдво?

⇒ **Завдання 3.** Запишіть слова у словник. Підкресліть слова доконаного виду (що зробити?).

Промивати / промити, заливати / залити, злити / зливати, кипіти / закипіти, варити / зварити, запарювати / запарити, розчинити / розчиняти, готувати / приготувати.

⇒ **Завдання 4.** Прочитайте рецепт української куті. Напишіть рецепт традиційної страви вашої країни.

**Рецепт куті,
яку готують на Святвечір**

Складники куті мають для слов'ян символічне значення: пшениця — це життя, мед символізує здоров'я і благополуччя, мак та горіхи — достаток у родині. Також до куті можна додавати родзинки (ізіум) та халву.

Рецепт куті

Вам знадобиться:

- склянка пшениці;
- 200 г родзинок;
- 200 г волоських горіхів;
- 50 г маку;
- дві столові ложки меду.

Пшеницю промити, замочити на ніч у двох склянках холодної води. Після того воду злити і залити трьома склянками свіжої. Щойно пшениця закипить, варити на маленькому вогні приблизно 2–2,5 години. Більша частина зернят має луснути. Поки пшениця вариться, промити родзинки та мак. Залити їх окропом в окремих мисочках. Хай запарюються пів години. Воду потім злити. Розчинити у склянці теплої кип'яченої води мед, залити вашу готову пшеницю, додати мак, родзинки та горішки. Кутя готова!

УКРАЇНСЬКІ МИТЦІ

4.1. Українські художники

4.1.1. Катерина Білокур

⇒ **Завдання 1.** Прочитайте текст, выпишіть незнайомі слова у словник.

Квіти, намальовані Катериною Білокур, упізнають одразу, бо вони ніби випромінюють світло. «Якби ми мали художницю такого рівня майстерності, то змусили б заговорити про неї цілий світ», — сказав про Катерину Білокур Пабло Пікассо, якого вважають одним із найвидатніших митців XX століття.

Картини Катерини Білокур

Хай поглядів розумних стане більше,
А _____ вперед веде,
Бо тільки вдосконалюючи інших,
Ми завжди вдосконалюєм _____ !

Приспів.

6.2. Всесвітній день вишиванки у Київському університеті імені Бориса Грінченка

➤ *Завдання 1. Прочитайте текст, запишіть нові слова у словник.*

Сьогодні третій четвер травня — Всесвітній день вишиванки. Це особливий день не тільки для українців, але й для тих, хто живе в Україні, живе з Україною в серці! Зокрема, для іноземних студентів.

У Київському університеті імені Бориса Грінченка сьогодні був святковий день для викладачів та студентів.

До наших студентів завітали декан Факультету української філології, культури і мистецтва Ірина Руснак та її заступник із науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи Тетяна Саврасова-В'юн. На занятті з української мови як іноземної презентовано багато цікавої інформації про традиції вишивання в різних регіонах України, про орнаменти, візерунки, пісні. День вишиванки — День родоводу, присвячений видатним українським родинам. Ми слухали розповіді студентів-іноземців про княгиню Ольгу, Лесю Українку та її родину Косачів-Драгоманових. Слухали та співали пісні про вишиванку: «Пісня про рушник», «Мамина сорочка», «Одягни вишиванку». Охоче написали диктант «Вишиванки», оскільки готуємося до іспиту!

День вишиванки у Київському університеті імені Бориса Грінченка

Грали в гру «Пізнай Україну!».

Наші студенти-іноземці із задоволенням одягли вишиванки, розказували все, що знають про Україну, її традиції, видатних людей, історичні події, ділилися своїми враженнями, пережитими в перший рік навчання в Україні.

Наших студентів привітала зі святом декан Факультету української філології, культури і мистецтва й нагородила всіх студентів-іноземців грамотами за креативну презентацію слова Лесі Українки на Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Ідеологія національної аристократії (з нагоди 150-річчя від дня народження Лесі Українки)» та за оригінальне прочитання поезії Тараса Шевченка.

На завершення пані Ірина сказала теплі слова та подарувала солодкий подарунок студентам.

Сподіваємося, що в такій дружній атмосфері, з такою любов'ю до України вони будуть навчатися, любити наш Київський університет імені Бориса Грінченка, а той вогник добра залишиться в серці кожного!

⇒ **Завдання 2.** Дайте відповіді на запитання.

1. Що святкували студенти у третій четвер травня?
2. Хто завітав до студентів-іноземців на заняття?
3. Що робили студенти у цей день?
4. Про що і про кого розмовляли студенти на занятті?
5. Як називався диктант, який писали студенти-іноземці?
6. Що зробила декан Факультету української філології, культури і мистецтва?
7. Кого і чим нагородили на занятті?

⇒ **Завдання 3.** Складіть діалог, використовуючи наведені запитання.

1. Чи чули ви про День вишиванки раніше?
2. Чи одягали ви раніше вишиванку?
3. Що дізналися про це свято?
4. Які емоції отримали від цього дня?
5. Чи цікаво іноземцям жити і навчатися в Україні?

⇒ **Завдання 4.** Випишіть з наведеного вище тексту всі дієслова, визначте їх час, вид, спосіб.

⇒ **Завдання 5.** Доповніть речення словами з наведеного вище тексту. Якими частинами мови виражені пропущені слова. Визначте їх рід, число.

1. Наші студенти-іноземці із задоволенням одягли _____, розказували _____, що знають про _____, її _____, видатних _____, історичні _____, ділилися своїми _____, пережили в перший рік _____ в Україні.

2. Сьогодні _____ день не тільки для українців, але й для тих, _____ живе в Україні.

3. Для _____, хто живе з Україною в серці! Зокрема, для іноземних _____.

⇒ **Завдання 6.** Розкажіть про національне свято вашої країни.

6.3. Подорож іноземців до українського села

⇒ **Завдання 1.** Прочитайте текст, випишіть нові слова.

Викладачі та студенти-іноземці Київського університету імені Бориса Грінченка на екскурсії

Село! І серце одпочине:
Село на нашій Україні —
Неначе писанка, село.
Зеленим гаєм поросло.
Цвітуть сади, біліють хати,
А на горі стоять палати,
Неначе диво. А кругом
Широколістії тополі,
А там і ліс, і ліс, і поле,
І сині гори за Дніпром.
Сам Бог витає над селом.

Тарас Шевченко

Напередодні Зелених свят викладачі кафедри української мови разом зі студентами-іноземцями Київського університету імені Бориса Грінченка відвідали музей Пирогово (Національний музей архітектури та побуту України). Нашим студентам комфортно не тільки займатися в корпусі університету, але й відвідувати екскурсії.

Останні дні червня для нас усіх насичені, оскільки завершують навчання наші іноземні студенти. Тож ми, викладачі, вирішили провести невеликий експеримент і запропонували нашим студентам із Туреччини таке:

- поїхати в українське село;
- одягнути вишиванки;
- обрати цікавий маршрут;
- написати есе про свої враження від побаченого в селі;
- українською мовою скласти розповідь про своє село в Туреччині, порівнюючи з українським;
- познайомитися з українцями та представити себе;
- відпочити на пікніку;
- відповісти на запитання «Що відчуваю, коли одягаю вишиванку?», «Що я дізнався(лася) про Україну?».

Навчальне видання

Вінтонів Тетяна, Горохова Тетяна

**УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА:
КУЛЬТУРА УСНОГО І ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ**

Посібник із розвитку зв'язного мовлення
для студентів-іноземців,
слухачів підготовчого відділення (українська мова)

За зміст поданих матеріалів відповідають автори

У виданні з навчальною метою використані матеріали,
що містяться в Інтернеті у вільному доступі

Науково-методичний центр видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувачка НМЦ видавничої діяльності *М.М. Прядко*
Відповідальна за випуск *А.М. Даниленко*

Над виданням працювали
Н.І. Гетьман, Т.В. Нестерова, В.І. Скрябіна

Підписано до друку 00.03.2023 р. Формат 60x84/8.
Ум. друк. арк. ?? Зам. № 3-??.

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі «Інтернет» без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порушення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.